

Pradžia > ... > Šeimos Teisė Ir Paveldėjimas > Paveldėjimas > Paveldėjimas > Hungary

Paveldėjimas

 Vengrija

Turinį pateikė

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

a) Testamentai

Vengrijos teisinėje sistemoje egzistuoja trijų rūšių testamentai: oficialūs testamentai, rašytiniai asmeniniai testamentai ir žodiniai testamentai (kurie sudaromi išimtiniais atvejais) (Civilinio kodekso 7:13 straipsnis (*Polgári Törvénykönyv*)).

aa) *Oficialų testamentą* privaloma sudaryti notaro akivaizdoje. Sudarius oficialų testamentą, notaras taiko atitinkamas specialias teises taisykles (notariniams aktams taikytinas Notarų įstatymo nuostatas).

ab) *Vengrijos teisėje pripažįstami trys rašytinių asmeninių testamentų porūšiai:*

- *ranka surašytas testamentas*: šis testamentas formos požiūriu galioja, jeigu testatorius jį visą surašė ir pasirašė savo ranka (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies a punktas);

- *kitų asmenų surašytas testamentas (alografinis testamentas)*: tokį testamentą testatorius privalo pasirašyti vienu metu dalyvaujant dviem liudytojams arba, jeigu testamentas buvo pasirašytas anksčiau, testatorius privalo, vienu metu dalyvaujant dviem liudytojams, patvirtinti, kad testamente yra jo parašas. Liudytojai privalo pasirašyti testamentą nurodymais savo, kaip liudytojų, statusą. Mašinėle surašyti testamentai visada yra laikomi alografiniais, net jeigu testatorius juos surašė pats (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies b punktas);

- *notarui atiduotas saugoti asmeninis testamentas*: kad toks testamentas galiotų formos požiūriu, testatorius privalo pats pasirašyti testamentą (ar tai būtų alografinis, ar ranka surašytas testamentas), tuomet jį asmeniškai atiduoti saugoti notarui, aiškiai pažymėjęs, kad tai yra testamentas. Testamentas notarui gali būti atiduotas saugoti kaip atviras dokumentas arba užantspauduotas dokumentas (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies c punktas).

Kitas oficialus reikalavimas, taikomas visų trijų rūšių asmeninių testamentų galiojimui formos požiūriu, yra susijęs su aiškiu *jo sudarymo datos* nurodymu pačiame dokumente.

Galioja specialios taisyklės, taikomos rašytinių asmeninių testamentų kategorijai tais atvejais, kai testamentus sudaro *keletas atskirų lapų*:

- kiekvieno ranka surašyto testamento lapas turi būti iš eilės sunumeruotas;

- jeigu testamentas yra alografinis, be reikalavimo iš eilės sunumeruoti lapus, testatorius ir du liudytojai privalo pasirašyti ant kiekvieno lapo (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 2 dalis).

Rašytinį testamentą galima sudaryti tik testatoriui suprantama *kalba*, kuria jis gali

- rašyti (jeigu sudaromas holografinis testamentas) arba

- skaityti (jeigu sudaromas alografinis testamentas).

Testamentai, sudaryti naudojant sutrumpinimus arba kitus simbolius ar koduotus rašmenis, išskyrus įprastus rašmenis, negalioja (Civilinio kodekso 7:16 straipsnis).

ac) Žodinius testamentus (žodžiu sudarytus testamentus) gali sudaryti asmenys, kurių gyvybei dėl išimtinių aplinkybių gresia pavojus, ir kai neįmanoma sudaryti rašytinio testamento (Civilinio kodekso 7:20 straipsnis). Norėdamas sudaryti žodinį testamentą, testatorius privalo dviejų vienu metu dalyvaujančių liudytojų akivaizdoje pareikšti visą savo valią liudytojams suprantama kalba – arba gestų kalba, jeigu testatorius kalba tokia kalba, – ir tuo pat metu patvirtinti, kad šis žodinis pareiškimas yra jo testamentas (Civilinio kodekso 7:21 straipsnis). Žodinis testamentas yra išskirtinio pobūdžio todėl, kad galioja nuostata, pagal kurią toks testamentas netenka galios, jeigu testatorius turėjo galimybę be jokių kliūčių sudaryti rašytinį testamentą per trisdešimties dienų terminą, kuris pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią išnyko aplinkybės, dėl kurių buvo pagrįstai sudarytas žodinis testamentas (Civilinio kodekso 7:45 straipsnis).

b) Bendrųjų testamentų formai taikomos specialios taisyklės

Civiliniame kodekse sutuoktiniams leidžiama sudaryti bendruosius testamentus, kol jie turi bendro sutuoktinių turto (Civilinio kodekso 7:23 straipsnis).

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, be sutuoktinių, bendruosius testamentus, atsižvelgdami į Registruotas partnerystes reglamentuojančio įstatymo (2009 m. įstatymas Nr. XXIX) 3 straipsnio 1 dalį, gali sudaryti ir registruoti partneriai.

Sutuoktiniai (registruoti partneriai) gali sudaryti šių formų testamentus:

ba) oficialų testamentą (patvirtintą notaro);

bb) ranka surašytą asmeninį testamentą. Šiuo atveju visą dokumentą savo ranka surašo ir pasirašo vienas iš testatorių, o kitas testatorius tame pačiame dokumente savo ranka surašydamas ir pasirašydamas pareiškimą patvirtina, kad dokumente taip pat pareikšta jo paskutinė valia ir kad tai yra testamentas;

bc) alografinės formos testamentą. Šiuo atveju testatoriai dokumentą pasirašo vienu metu dalyvaujant kitam testatoriui ir dviem liudytojams arba (jeigu testamentas buvo pasirašytas anksčiau) abu testatoriai vienu metu dalyvaujant kitam testatoriui ir liudytojams atskirai patvirtina, kad dokumente yra jų parašai.

Galioja specialios taisyklės, kurios taikomos bendrųjų testamentų formai tais atvejais, kai juos sudaro *keletas atskirų lapų*:

- jeigu testamentą savo ranka surašė vienas iš testatorių, kiekvienas lapas turi būti iš eilės sunumeruotas ir pasirašytas kito testatoriaus;

- jeigu testamentas yra alografinis, be reikalavimo iš eilės sunumeruoti lapus, du testatoriai ir abu liudytojai privalo pasirašyti ant kiekvieno lapo (Civilinio kodekso 7:23 straipsnio 3 dalis).

c) Paveldėjimo susitarimai

Pagal Vengrijos teisę paveldėjimo susitarimas yra susitarimas, kuriuo viena iš susitariančiųjų šalių (testatorius) *mainais į išlaikymą, metinę rentą arba priežiūrą* paskiria kitą šalį savo įpėdiniu (Civilinio kodekso 7:48 straipsnis).

Taigi Vengrijos teisėje paveldėjimo susitarimas visada yra piniginio pobūdžio sutartis. Paveldėjimo susitarime testatorius kitą susitariančiąją šalį gali paskirti savo įpėdiniu, kuris paveldi visą jo palikimą, konkrečią jo dalį arba tam tikrą turtą. Už atlygį teikiamas išlaikymas, metinė renta arba priežiūra gali būti nustatyti susitarime

konkrečiai nurodytam testatoriui arba trečiajai šaliai. Paveldėjimo susitarimas laikomas paskutine valia dėl turto palikimo tik atsižvelgiant į sutartyje padarytą testatoriaus pareiškimą, bet ne į nuostatas, susijusias su kita susitariančiąja šalimi (išlaikymą ar metinę rentą mokančiu ar prižiūrinčiu asmeniu).

Rašytinius testamentus reglamentuojančios nuostatos taikomos paveldėjimo susitarimų *oficialaus galiojimo* reikalavimams, išskyrus tai, kad alografinių testamentų oficialūs reikalavimai tokiems susitarimams taikomi, net jeigu juos ranka surašė viena iš šalių (Civilinio kodekso 7:49 straipsnio 1 dalis). Atitinkamai paveldėjimo susitarimas oficialiai galioja, jeigu:

- jį autentiško dokumento forma įformina notaras (panašiai kaip ir oficialų testamentą) arba
- jis įforminamas laikantis alografiniams testamentams taikomų reikalavimų (t. y. dalyvaujant dviem liudytojams).

Kad paveldėjimo susitarimas galiotų, reikia gauti *teisinio atstovo sutikimą ir globos institucijos patvirtinimą*, jeigu paveldėjimo susitarimą sudaranti šalis yra testatorius, kuris yra:

- riboto veiksnumo nepilnametis arba
- asmuo, kurio veiksnumas daryti teisinius pareiškimus dėl turto yra iš dalies apribotas (Civilinio kodekso 7:49 straipsnio 2 dalis).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Ne. Testamento galiojimui neturi įtakos tai, ar jis buvo įregistruotas kokiam nors oficialiame registre. Tačiau tais atvejais, kai sudarant testamentą dalyvauja notaras, jis Nacionaliniame testamentų registre (*Végrendeleték Országos Nyilvántartása*) *ex officio* įrašo faktą, kad buvo pareikšta paskutinė valia (arba atšaukta, iš dalies pakeista arba notarui atiduotas saugoti testamentas buvo atsiimtas). Atitinkamai Nacionaliniame testamentų registre daromi įrašai apie toliau nurodytų rūšių paskutinę valią dėl turto palikimo (arba jos atšaukimą, pakeitimą iš dalies arba notarui atiduotų saugoti testamentų atsiėmimą):

- oficialų testamentą (autentiško dokumento forma notaro sudarytas testamentas);
- notarui atiduotą saugoti asmeninį testamentą;
- paveldėjimo susitarimą (jeigu jį autentiško dokumento forma sudarė notaras);
- dovanojimą pagal testamentą (jeigu jį autentiško dokumento forma sudarė notaras).

Tačiau tokios registracijos reikalavimo nesilaikymas dėl kokių nors priežasčių nedaro įtakos testamento galiojimui.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Civilinio kodekso 7:10 straipsnį pareiškdami paskutinę valią dėl turto palikimo testatoriai turi teisę laisvai disponuoti savo turtu arba jo dalimi.

Atitinkamai laisvė pareikšti testamentinę valią galioja visam testatoriaus turtui. Nors Vengrijos teisėje galioja įstatymų nustatytos privalomosios palikimo dalies perdavimo tam tikriems testatoriaus giminaičiams (palikuoniui, sutuoktiniui, tėvui (motinai)) taisyklės, tačiau Vengrijos teisėje nustatyta, kad privalomoji palikimo dalis yra siejama su reikalavimu pagal *sutarčių teisę*, kurį paveldėtojas gali pareikšti įpėdiniams ir taip jį įgyvendinti. (Šiam reikalavimui taikomas penkerių metų senaties terminas). Asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, netampa įpėdiniu, t. y. jis neturi teisės gauti jokios materialinės (*in rem*) palikimo dalies, net jeigu reikalavimas, kurį jis pareiškė įpėdiniui, yra patenkinamas.

Kaip privalomąją palikimo dalis principą asmuo, turintis teisę gauti privalomąją dalį, gauna trečdalį to, ką gautų būdamas teisinis įpėdinis. Tuo atveju, jei kaip teisinis įpėdinis sutuoktinis turi uzufukto teisę, privalomoji palikimo dalis yra dalinė uzufukto teisė, užtikrinanti sutuoktinio poreikius atsižvelgiant į jo paveldėto turto vertę.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Nepareiškus paskutinės valios dėl turto palikimo, palikimui taikomos paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės. Paveldėjimo pagal įstatymą atveju laikantis toliau nurodytų taisyklių palikimą paveldi mirusiojo giminaičiai (palikuonys, aukštutinės linijos giminaičiai arba šoninės giminystės linijos giminaičiai), taip pat pergyvenęs sutuoktinis (arba registruotas partneris).

a) Giminaičių paveldėjimo teisė

aa) Palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:55 straipsnis)

Įpėdiniai pagal įstatymą visų pirma yra testatoriaus vaikai; du ar daugiau vaikų palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj vaiko (arba tolimesnio palikuonio), kuriam buvo atimta paveldėjimo teisė, pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės palikimą paveldi asmens, kuriam buvo atimta paveldėjimo teisė, palikuonys, t. y.

- lygiomis dalimis;

- bendrai paveldi dalį, kurią būtų paveldėjęs jų aukštutinės linijos giminaitis.

Tačiau nustatant mirusiojo palikuonims tenkančią palikimo dalį taip pat būtina atsižvelgti į vadinamąją palikuonių *prievolę gražinti dovanas (bendrą, lygiomis dalimis išdalijamą palikimą)* (žr. e punktą).

ab) Tėvų ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:63 straipsnis)

Jeigu testatorius neturi jokio palikuonio ir neturėjo sutuoktinio (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), palikimą lygiomis dalimis paveldi palikuonio tėvai. Vietoj tėvo (motinos), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio tėvo (motinos) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi vaiko palikuonys vietoj to vaiko (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės). Jeigu tėvas (motina), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą, palikimą paveldi tik kitas tėvas (motina) arba jo palikuonys.

ac) Senelių ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:63 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokio palikuonio, tėvų arba palikuonio iš tėvų pusės ir neturėjo sutuoktinio (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo seneliai yra įpėdiniai pagal įstatymą ir jie palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj senelio (senelės), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio senelio (senelės) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi tėvo (motinos) palikuonys vietoj to tėvo (motinos) (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės).

Jeigu senelis (senelė), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą, vietoj jo palikimą paveldi tokio senelio (senelės) sutuoktinis, o jeigu ir jam atimta paveldėjimo teisė, palikimą paveldi jo palikuonys. Jeigu kuriems nors seneliams iš tėvo arba motinos pusės atimta paveldėjimo teisė ir vietoj jų nėra jokių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), visą palikimą paveldi kitos pusės seneliai arba jų palikuonys.

ad) Prosenelių ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:65 straipsnis)

Jeigu senelių giminystės grupėje nėra jokių įpėdinių (arba jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo įpėdiniai pagal įstatymą yra jo proseneliai, kurie palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj prosenelio (prosenelės), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio prosenelio (prosenelės) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi senelio (senelės) palikuonys vietoj to senelio (senelės) (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės).

Jeigu prosenelis (prosenelė), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio (arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą) vietoj jo palikimą paveldi tokio prosenelio (prosenelės) sutuoktinis, o jeigu ir jam atimta paveldėjimo teisė, palikimą paveldi jo palikuonys. Jeigu kuriems nors proseneliams iš tėvo arba motinos pusės atimta paveldėjimo teisė ir vietoj jų nėra jokių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), visą palikimą lygiomis dalimis paveldi kitos pusės proseneliai.

ae) Tolimų giminaičių paveldėjimas pagal įstatymą (Civilinio kodekso 7:66 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokių prosenelių arba prosenelių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo tolimi giminaičiai tampa įpėdiniais pagal įstatymą ir jie palikimą paveldi lygiomis dalimis.

af) Išmarinis turtas (Civilinio kodekso 7:74 straipsnis)

Jeigu nėra įpėdinių pagal įstatymą, palikimas atitenka valstybei.

Valstybė yra būtinas įpėdinis, o tai reiškia, kad ji negali atsisakyti palikimo. Tačiau kitais atžvilgiais valstybės teisinis statusas yra toks pat kaip ir kitų įpėdinių. Vengrijos teisėje valstybė palikimą paveldi ne pagal viešąją, o pagal civilinę teisę.

b) Sutuoktinio paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:58–7:62 straipsniai)

Pergyvenusio sutuoktinio paveldėjimo pagal įstatymą tvarka priklauso nuo to, ar su mirusiuoju buvo sudaryta *teisiškai galiojanti* santuoka. Vis dėlto vien santuokos egzistavimo fakto nepakanka, kad sutuoktinis galėtų paveldėti pagal įstatymą. Civilinio kodekso 7:62 straipsnyje nustatytas konkretus paveldėjimo teisės atėmimo pagrindas tuo atveju, jeigu *nėra bendro sutuoktinių turto*: pergyvenęs sutuoktinis negali paveldėti palikimo, jeigu atsiradus palikimui sutuoktiniai gyveno skyrium ir iš aplinkybių aiškiai matyti, kad nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad sutuoktiniai susitarkys. Šia paveldėjimo teisės atėmimo priežastimi gali remtis asmuo, kuris dėl tokio paveldėjimo teisės atėmimo paveldėtų palikimą pats arba būtų atleistas nuo prievolės arba kitos pareigos, kurios privalo laikytis atsižvelgiant į paskutinę valią.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad testatoriaus *registruotiems partneriams* su atitinkamais pakeitimais taip pat būtina taikyti Civiliniame kodekse nustatytas sutuoktinių paveldėjimo tvarką reglamentuojančias taisykles; kitaip tariant, atsižvelgiant į Registruotas partnerystes reglamentuojančio įstatymo (2009 m. įstatymas Nr. XXIX) 3 straipsnio 1 dalį, registruotų partnerių paveldėjimo statusas yra toks pat kaip ir sutuoktinių.

Kitaip nei registruoti partneriai, vadinamieji faktiniai šeimyniniai partneriai (asmenys, kurie su testatoriumi gyveno kaip faktiniai sutuoktiniai nesudarę santuokos ar neįregistravę partnerystės) pagal Vengrijos teisę neturi teisės paveldėti pagal įstatymą.

Pagal įstatymą paveldinčių sutuoktinių statusas priklauso nuo to, ar yra kokių nors kitų testatoriaus įpėdinių pagal įstatymą.

ba) Palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:58 straipsnis)

Jeigu testatorius turi palikuonių ir pergyvenusį sutuoktinį, pergyvenęs sutuoktinis turi šias teises į palikimą:

– naudojimosi turtu, kurį sudaro šeimos gyvenamasis būstas, kuriame jis gyveno kartu su testatoriumi, įskaitant baldus ir buitinę techniką, iki gyvos galvos ir

– iš likusio palikimo gauti dalį, kurios dydis prilygsta mirusiojo vaikų paveldimai daliai (vieną „vaiko dalį“).

Sutuoktinis gali bet kuriuo metu prašyti (ateityje) išpirkti turtą, kuriuo jis naudojasi iki gyvos galvos (Civilinio kodekso 7:59 straipsnis). Šiuo atveju sutuoktinis turi teisę į vieną „vaiko dalį“ – natūra arba grynaisiais pinigais – iš palikimo, kuris turi būti išpirktas. Turtas, kuriuo naudojamas iki gyvos galvos, taip pat gali būti išpirktas per oficialaus testamento patvirtinimo bylą. Turtas, kuriuo naudojamas iki gyvos galvos, turi būti išperkamas tinkamai atsižvelgiant į pagrįstus suinteresuotų šalių (sutuoktinio ir palikuonio) interesus.

Nagrinėjant oficialaus testamento patvirtinimo bylą, palikuonys ir sutuoktinis tarpusavyje sudarytame susitarime dėl palikimo padalijimo (vadinamasis palikimo padalijimo susitarimas) gali nustatyti, kad sutuoktinis vietoj „vaiko dalies“ gaus teisę iki gyvos galvos naudotis visu palikimo turtu.

bb) Sutuoktinių ir tėvų paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:60 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokio palikuonio (arba palikuonis neįtrauktas į testamentą) ir mirusiojo tėvai ir sutuoktinis yra gyvi, pergyvenęs sutuoktinis turi šias teises į palikimą:

- teisę į šeimos būstą, kuriuo buvo naudojamas kartu su mirusiuoju, įskaitant baldus ir buitinę techniką (nuosavybės teisė į tokį turtą, o ne teisė naudotis juo iki gyvos galvos), ir

- teisę gauti pusę likusio palikimo dalies. Likusi pusė palikimo padalijama taip:

- ši palikimo dalis lygiomis dalimis padalijama abiem mirusiojo tėvams;

- tačiau jeigu vienam iš tėvų atimta paveldėjimo teisė, kitas tėvas (motina) ir testatoriaus sutuoktinis lygiomis dalimis paveldi palikimo dalį, kuri atitektų tėvui (motinai), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė.

bc) Sutuoktinis kaip vienintelis įpėdinis (Civilinio kodekso 7:61 straipsnis)

Jeigu testatorius neturi palikuonio arba pergyvenusio tėvo (motinos) (arba jie neįtraukti į testamentą), pergyvenęs sutuoktinis paveldi visą palikimą. Todėl pergyvenęs sutuoktinis, paveldėdamas palikimą pagal įstatymą, turi pirmenybę prieš mirusiojo tėvų palikuonis, kurie paveldi palikimą pagal įstatymą (arba mirusiojo brolius ir seseris), arba aukštesnės linijos arba šoninės giminytės linijos tolimus giminaičius.

c) Įvaikinimo paveldinti pagal įstatymą teisinės pasekmės

Įvaikinimo atveju įvaikiui ir įtėviui (įmotei) ir jo (jos) giminaičiams atsiranda paveldėjimo pagal įstatymą teisės. Be to, tam tikrais atvejais paveldėjimo pagal įstatymą teisės taip pat išlaiko įvaikis ir jo giminaičiai pagal kilmę.

ca) Įvaikio paveldėjimas pagal įstatymą

Paveldėjimo pagal įstatymą atveju laikoma, kad įvaikiai įvaikinimo metu yra įtėvio (įmotės) palikuonys pagal kilmę: jie įtėviui (įmotei) ir jo (jos) giminaičiams priklausantį palikimą paveldi kaip įtėvio (įmotės) palikuonis pagal kilmę. Įvaikis taip pat išlaiko savo teisę paveldėti iš savo giminaičių pagal kilmę, tačiau tik tuo atveju, jeigu įvaikį įvaikino aukštesnės linijos giminaitis, brolis ar sesuo arba tokio aukštesnės linijos giminaičio palikuonis (*Civilinio kodekso 7:72 straipsnis*).

cb) Įvaikio turto paveldėjimas pagal įstatymą

Įvaikinimo pasekmės paveldėjimui taikomos ir atvirkštine tvarka. Toliau nurodyti asmenys turi teisę būti įvaikio įpėdiniai pagal įstatymą:

- jo palikuonys ir pergyvenęs sutuoktinis;

- jeigu palikuonių nėra, jo sutuoktinis ir įtėviai;

- jeigu palikuonių ir pergyvenusio sutuoktinio nėra, įtėviai ir jų giminaičiai

laikantis bendrų paveldėjimo pagal įstatymą taisyklių.

Įtėvis (įmotė) ir jo (jos) giminaičiai pagal įstatymą paveldi, jeigu atsiradus palikimui egzistavo įvaikinimo santykiai.

Tačiau jeigu pirmiau išvardyti asmenys nepaveldi mirus įvaikiui, įpėdiniai pagal įstatymą yra įvaikio giminaičiai pagal kilmę, jeigu įvaikį įvaikino palikuonis, brolis ar sesuo arba tokio aukštesnės linijos giminaičio palikuonis.

d) Paveldėjimas pagal linijinį modelį – konkrečiam pagal įstatymą paveldimam turtui taikomos specialios taisyklės

Vadinamas „paveldėjimas pagal linijinį modelį“ yra specifinis Vengrijos teisės požymis. Paveldinti pagal linijinį modelį, taikomos *konkrečios* paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės, pagal kurias tam tikras palikimo turtas (vadinamas linijiniu turtu) traktuojamas kitaip nei taikant bendras paveldėjimo pagal įstatymą taisykles.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės taikomos tik jeigu nėra *jokių palikuonių*. Jeigu mirusysis turi palikuonių, kurie yra jo įpėdiniai pagal įstatymą, taikomos bendros paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės.

da) Linijinę nuosavybę sudarantis turtas (Civilinio kodekso 7:67 straipsnis)

Linijinis turtas – tai atskira mirusiojo palikimo dalis. Šią atskirą palikimo dalį sudaro turtas:

- kurį mirusysis paveldėjo iš aukštesnės linijos giminaičio arba gavo dovanų ir
- kurį mirusysis paveldėjo arba gavo dovanų iš brolio ar sesers arba brolio ar sesers palikuonio, jeigu brolis ar sesuo arba brolio ar sesers palikuonis atitinkamą nuosavybę iš bendro savo ir testatoriaus aukštesnės linijos giminaičio įgijo paveldėdamas arba gaudamas dovanų.

Tačiau pagal įstatymą tam tikras turtas nepriskiriamas linijiniam turtui (vadinama „paveldėjimui pagal linijinį modelį nepriskiriamas turtas“); žr. *dd* punktą toliau.

Turto linijinį pobūdį (t. y. kad atitinkamas turtas priskiriamas linijiniam turtui) privalo įrodyti asmuo, kuris turėtų paveldėti turėdamas šią teisę.

db) Linijinio turto paveldėjimas (Civilinio kodekso 7:68 straipsnis)

Linijinį turtą paveldi testatoriaus tėvai (arba tėvų, kuriems buvo atimta paveldėjimo teisė, palikuonys), testatoriaus seneliai ir tolimi aukštesnės linijos giminaičiai (tiesiosios giminystės linijos įpėdiniai). Linijinio turto paveldėjimui taikomos šios taisyklės:

- tėvas (motina) paveldi turtą, kurį jis (ji) arba vienas iš jo (jos) aukštesnės linijos giminaičių perleido testatoriui. Jeigu tėvui (motinai) buvo atimta paveldėjimo teisė, jo (jos) palikuonys paveldi vietoj jo (jos) pagal bendras paveldėjimo pagal įstatymą taisykles;
- jeigu tėvui (motinai) ir tėvo (motinos) palikuoniui, turinčiam teisę paveldėti linijinį turtą, buvo atimta paveldėjimo teisė, linijinį turtą paveldi mirusiojo senelis (senelė);
- jeigu mirusiojo seneliui (senelei) taip pat buvo atimta paveldėjimo teisė, linijinį turtą paveldi tolimesnis mirusiojo aukštesnės linijos giminaitis.

Jeigu mirusysis neturi nė vieno iš pirmiau išvardytų įpėdinių, paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės netaikomos: šiuo atveju linijinio turto paveldėjimo tvarką reglamentuoja bendros paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės.

dc) Pergyvenusio sutuoktinio teisė iki gyvos galvos naudotis linijiniu turtu (Civilinio kodekso 7:69 straipsnis)

Nuosavybės teisę į linijinį turtą paveldi *db* punkte nurodyti įpėdiniai (tiesiosios giminystės linijos įpėdiniai). Tačiau mirusįjį pergyvenęs sutuoktinis turi teisę iki gyvos galvos naudotis linijiniu turtu.

Toliau nurodyti asmenys turi teisę prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą turtą:

- bet kuri suinteresuota šalis, t. y. bet kuris teisę iki gyvos galvos naudotis turtu turintis sutuoktinis arba šoninės giminystės linijos giminaitis, gali prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą turtą;
- tačiau tik sutuoktinis gali prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą šeimos būstą, kuriame jis gyvena kartu su mirusiuoju, įskaitant baldus ir buitinę techniką.

Išperkant turtą, kuris naudojamas iki gyvos galvos, sutuoktinis turi teisę į trečdalį linijinio turto.

dd) Paveldėjimui pagal linijinį modelį nepriskiriamas turtas (Civilinio kodekso 7:70 straipsnis)

Nepaisant *da* punkto nuostatų, toliau nurodyti daiktai nepriskiriami linijiniam turtui:

- įprastos vertės dovanos;
- bet koks turtas, kurio testatoriaus mirties metu nebėra. Tačiau paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės taikomos bet kuriam pakaitiniam turtui arba turtui, kuris buvo nupirktas gavus pajamų už tokį turtą.

Jeigu testatoriaus sutuoktinis yra gyvas, remiantis paveldėjimu pagal linijinį modelį negalima pareikšti jokio reikalavimo dėl įprastos vertės baldų ir namų apyvokos reikmenų.

e) *Prievolė gražinti dovanas*

Jeigu mirusiojo palikuonys yra įpėdiniai, kiekvienam įpėdiniui tenkančios palikimo dalies dydis priklauso nuo palikuonių prievolės gražinti vienas kitam dovanas. Iš esmės, jeigu kartu paveldi keletas palikuonių, kiekvienas įpėdinis savo palikimo dalį padidina iš gyvo testatoriaus gautų *negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo* verte (Civilinio kodekso 7:56 straipsnis).

Prievolę gražinti dovanas reglamentuoja toliau nurodytos pagrindinės taisyklės.

Remdamiesi prievole gražinti dovanas, keletas įpėdinių privalo prie palikimo pridėti negražinamas dovanas kaip dalį po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo, jeigu:

- testatorius aiškiai nurodė, kad tokios negražinamos dovanos kaip dalis po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo turi būti įtrauktos į įpėdinio palikimo dalį, arba,
- atsižvelgiant į aplinkybes, galima daryti išvadą, kad testamentinė išskirtinė buvo nustatyta laikantis turto įtraukimo į palikimą prievolės.

Vis dėlto prievolė gražinti dovanas netaikomas toliau nurodytoms testamentinėms išskirtinėms (Civilinio kodekso 7:56 straipsnio 3 dalis):

- įprastos vertės negražinamoms dovanoms kaip daliai po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo ir
 - palikuonims, kuriems reikalinga parama, teikiamam išlaikymui,
- net jeigu testatorius tai aiškiai nurodė.

Prievolė gražinti dovanas įvykdoma imantis toliau nurodytų veiksmų (Civilinio kodekso 7:57 straipsnio 1 dalis):

- įpėdiniai privalo prie palikimo vertės pridėti iš testatoriaus gautų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo vertę;
- dėl to susidaranti konsoliduotoji palikimo vertė (t. y. konsoliduotoji vertė, kuri nustatoma prie palikimo pridedant grynąją gražintų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo vertę) turi būti įpėdiniams padalijama proporcingai, atsižvelgiant į jų dalį paveldint pagal įstatymą;
- kiekvieno įpėdinio gražintų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo vertė (t. y. negražinamos dovanos kaip dalies po mirties įpėdiniams skiriamo palikimo, kurią įpėdinis gavo iš mirusiojo, vertė) turi būti išskaitoma iš tam įpėdiniui skirtos palikimo dalies.

Jeigu keleto įpėdinių gražinta vertė pasiekia arba viršija jo palikimo dalies vertę, kuri apskaičiuota atsižvelgiant į gražintą vertę, laikoma, kad jo dalis patenkinta iš palikimo, kuris turi būti padalijamas, tačiau nereikalaujama gražinti perviršio (Civilinio kodekso 7:54 straipsnio 4 dalis).

Palikuonys privalo gražinti dovanas

- jeigu paveldima pagal įstatymą arba
- jeigu palikuonys pagal testamentą paveldi palikimo dalis, atitinkančias palikimo dalis, kurias jie paveldėtų pagal įstatymą (Civilinio kodekso 7:56 straipsnio 2 dalis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Vengrijoje kompetenciją nagrinėti paveldėjimo pagal įstatymą bylas turi notarai arba teismai.

- Jeigu tarp paveldėjimu suinteresuotų šalių nėra ginčo, teisinius klausimus, susijusius su palikimu, paprastai sprendžia notarai vykdydami oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą (daugiau informacijos pateikiama atsakyme į 6 klausimą). Notaro vykdoma oficialaus testamento patvirtinimo procedūra yra ne ginčo procedūra,

per kurią notaras veikia panašiai kaip ir teismas, ir ši procedūra užbaigiama priimant oficialų sprendimą (oficialiai patvirtinant testamentą).

- Tačiau jeigu tarp suinteresuotų šalių vyksta teisinis ginčas, notaras jo negali spręsti; tokiais atvejais iškeliama teismo byla.

Kadangi teisiniai ginčai dėl paveldėjimo klausimų nėra itin dažni, daugumą paveldėjimo bylų Vengrijoje galiausiai išsprendžiamos per oficialaus testamento patvirtinimo procedūras, kurias vykdo notarai.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Vengrijos teisėje vadovaujama paveldėjimo *ipso iure* principu; palikimas įpėdiniui pereina testatoriaus mirties metu be jokio atskiro teisinio dokumento. Todėl pagal Vengrijos teisę nebūtina padaryti pareiškimo dėl palikimo *priėmimo*.

Jeigu įpėdinis nenori paveldėti, jis gali padaryti pareiškimą dėl palikimo *atsisakymo*. Įstatyme nenustatyti jokie konkretūs atsisakymo formai taikomi reikalavimai; galioja tiek žodinė, tiek rašytinė palikimo atsisakymo forma.

Vis dėlto Vengrijoje paveldėjimo eilės tvarka nustatoma laikantis oficialios teisinės procedūros, vadinamosios oficialaus testamento patvirtinimo procedūros (žr. 6 klausimą), todėl oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą vykdančią notarą būtina informuoti apie palikimo atsisakymą, jeigu jo reikia paistyti per oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą. Todėl praktiškai palikimo atsisakoma oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą vykdančio notaro akivaizdoje arba tokiam notarui pateikiamas rašytinis pareiškimas dėl palikimo atsisakymo.

Įpėdiniui atsisakius palikimo, toks jo atsisakymas galioja atgaline data nuo testatoriaus mirties dienos: laikoma, kad palikimas neperėjo įpėdiniui.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Taisyklės dėl palikimo perleidimo ir atsisakymo su būtinais pakeitimais, paaiškintos 5.2 punkte, taikomos ir specialioms testamentinėms išskirtinėms (*legatum vindicationis*).

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kaip nurodyta pirmiau, Vengrijos teisėje privalomoji palikimo dalis reiškia sutarčių teisės nuostatomis reglamentuojamą reikalavimą, kurį galima pareikšti įpėdiniams ir taip juos įgyvendinti. Šis reikalavimas nėra susijęs su materialine (*in rem*) palikimo dalimi. Atitinkamai Vengrijos teisėje nėra sąvokos „pareiškimas dėl privalomosios palikimo dalies atsisakymo arba priėmimo“. Reikalavimo į privalomąją palikimo dalį patenkinimo būdas visų pirma priklauso nuo įpėdinio ir asmens, turinčio teisę į privalomąją palikimo dalį, santykių:

- jeigu šiuo atžvilgiu įpėdinis ir asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, *sutaria* (t. y. įpėdinis pripažįsta reikalavimą į privalomąją palikimo dalį), jie per oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą gali sudaryti susitarimą dėl reikalavimo į privalomąją palikimo dalį patenkinimo (pvz., įpėdinis gali perleisti asmeniui, turinčiam teisę į privalomąją palikimo dalį, tam tikrą palikimo turtą ir taip tenkinti pastarojo reikalavimą);

- priešingu atveju asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, siekdamas įgyvendinti savo reikalavimą, gali iškelti įpėdiniui bylą teisme.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradama automatiškai).

Pagal Vengrijos teisę oficialaus testamento procedūrai taikomi formalūs teisiniai reikalavimai. Ši procedūra pradama *ex officio* (*pareigūno iniciatyva*) ir jos paskirtis – užtikrinti visų suinteresuotų asmenų (įpėdinių, testamentinės išskirtinės gavėjų, asmenų, turinčių teisę į privalomąją palikimo dalį, palikimo kreditorių ir t. t.) dalyvavimą ir, jei įmanoma, visus su paveldėjimu susijusius teisinius klausimus išspręsti taikant vieną procedūrą.

Vengrijoje oficialaus testamentu patvirtinimo procedūrai sudaro dvi stadijas. Pirmoji stadija – *aprašo sudarymo procedūra*, kurią vykdo kompetentingo vietos mero teismo paskirtas darbuotojas (aprašo sudarymo pareigūnas). Iš esmės šios procedūros paskirtis – nustatyti notaro vykdomos procedūros pagrindą; ja siekiama išsiaiškinti asmenines ir materialines paveldėjimo bylos aplinkybes (visų pirma nustatyti palikimo turtą, taip pat įvairius suinteresuotus asmenis ir ar mirusysis pareiškė paskutinę valią dėl turto palikimo). Visi šie faktai surašomi palikimo apyrašė, o sudarytas palikimo apyrašas nusiunčiamas kompetentingam notarui.

Antras etapas – *notaro vykdoma procedūra*, kuri vyksta pagal teismo procesą ne ginčo tvarka reglamentuojančias taisykles. Per šią procedūrą notaras veikia panašiai kaip ir teismai ir naudojami valstybės jam suteiktais įgaliojimais.

Šiai procedūrai taikomos specialios *jurisdikcijos taisyklės*: veikti gali tik įstatyme nustatyta kompetenciją turintis notaras; kitaip tariant, oficialaus testamentu patvirtinimo procedūroje suinteresuotos šalys (pvz., įpėdiniai) negali pasirinkti notaro.

Procedūros metu notaras *ex officio* nagrinėja faktus ir aplinkybes, pagal kurias nustatoma paveldėjimo eilės tvarka. Siekiant išsiaiškinti faktus, paprastai būtina surengti posėdį; notaras į šį posėdį pakviečia suinteresuotas šalis. Jeigu yra įrodymų, kad mirusysis pareiškė paskutinę valią dėl turto palikimo, notaras *ex officio* imasi veiksmų, kad gautų šią valią patvirtinantį dokumentą.

Vengrijoje *palikimas įpėdiniam paprastai padalijamas* per oficialaus testamentu patvirtinimo procedūrą. Palikimo padalijimas iš esmės reiškia bendrosios įpėdinių nuosavybės, kuri atsirado paveldėjus palikimą, pabaigą. Šis palikimo padalijimas paprastai įforminamas suinteresuotų įpėdinių susitarimu, t. y. *palikimo padalijimo susitarimu*. Jeigu įpėdiniai sudaro tokį palikimo padalijimo susitarimą, notaras, remdamasis susitarimu ir atitinkamu jo turiniu, oficialiai patvirtina testamentą.

Oficialaus testamentu patvirtinimo procedūros metu susitarimą taip pat gali sudaryti įpėdiniai ir kitos suinteresuotos šalys: įpėdiniai visą paveldėtą palikimą arba dalį jo gali perleisti palikimo kreditoriui arba asmeniui, turinčiam teisę į privalomąją palikimo dalį, ir taip patenkinti jų reikalavimus. Toks susitarimas sudaro sąlygas per oficialaus testamentu patvirtinimo procedūrą taikiai patenkinti palikimo kreditorių arba asmenų, turinčių teisę į privalomąją palikimo dalį, reikalavimus.

Baigęs oficialaus testamentu patvirtinimo procedūrą, notaras priima oficialų sprendimą: *oficialiai patvirtinti testamentą*. Šiuo sprendimu notaras teisiškai perduoda įpėdiniam (arba testamentinės išskirtinės gavėjams) įvairius palikimo elementus.

Suinteresuotos šalys gali *apskųsti* notaro priimtą sprendimą oficialiai patvirtinti testamentą; skundą nagrinėja kompetentingas regiono teismas. Jeigu skundas nepateikiamas, sprendimas oficialiai patvirtinti testamentą tampa galutinis. Galutinis sprendimas dėl oficialaus testamentu patvirtinimo yra autentiškas viešasis dokumentas, kuriuo patvirtinamas jame nurodyto įpėdinio (testamentinės išskirtinės gavėjo) statusas. Notaras galutinį sprendimą dėl oficialaus testamentu patvirtinimo *ex officio* persiunčia nekilojamojo turto (arba kitos rūšies turto) registrą tvarkančiai institucijai.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jeigu tarp suinteresuotų šalių kyla ginčas, notaras negali jo išspręsti vykdydamas oficialaus testamentu patvirtinimo procedūrą; teisiniai ginčai gali būti sprendžiami tik teismo byloje.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Pagal Civilinio kodekso 7:1 straipsnį visas asmens palikimas įpėdiniui pereina po testatoriaus mirties. Atitinkamai Vengrijos teisėje vadovaujama paveldėjimo *ipso iure* principu. Įpėdinis palikimą testatoriaus mirties metu įgyja pagal įstatymą be jokio atskiro teisinio dokumento (pvz., pareiškimo dėl palikimo priėmimo); Vengrijos teisėje nėra palikimo, į kurį nėra pretendentų (*hereditas iacens*). Jeigu yra daugiau nei vienas įpėdinis, testatoriui mirus palikimas jiems padalijamas proporcingai atsižvelgiant į jų dalį; todėl mirties metu jie įgyja bendrosios nuosavybės teisę į nepadalytą turtą.

Vengrijos civilinėje teisėje yra dviejų rūšių testamentinės išskirtinės: konkreti testamentinė išskirtinė (*legatum vindicationis*) ir privalomoji testamentinė išskirtinė (*legatum damnationis*).

Konkretni testamentinė išskirtinė yra konkretus palikimo turto daiktas, kurį testatorius, pareiškdamas paskutinę

valią dėl turto palikimo, dovanoja konkrečiam paveldėtojui (konkrečiam testamentinės išskirtinės gavėjui). Konkreti testamentinė išskirtinė reiškia, kad yra įgyjama tiesioginė teisė į palikimą; t. y. testamentinės išskirtinės gavėjas testatoriaus mirties metu taip pat įgyja konkrečios testamentinės išskirtinės objektą.

Privalomoji testamentinė išskirtinė yra testamentinė išskirtinė, kuria testatorius, pareikšdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, įpareigoja savo įpėdinį teikti tam tikrą finansinę paramą konkrečiam paveldėtojui (pvz., pareiga mokėti tam tikrą pinigų sumą). Teisiniu požiūriu privalomoji testamentinė išskirtinė yra įpareigojantis teisinis reikalavimas įpėdiniui ir ja nėra tiesiogiai įgyjamos teisės iš testatoriaus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagal Vengrijos teisę įpėdiniai ir konkrečios testamentinės išskirtinės gavėjai įgyja palikimą arba testamentinę išskirtinę testatoriaus mirties metu. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, nepaisant tiesioginio *ipso iure* teisių įgijimo, Vengrijos teisėje paprastai reikalaujama taikyti oficialią teisinę procedūrą (oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą), kad būtų išduotas autentiškas paveldėjimo teisės liudijimas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip. Pagal Civilinio kodekso 7:96 straipsnį įpėdiniai atsako už palikėjo skolas. Ši įpėdinių atsakomybė ribojama, kaip nurodyta toliau:

– įpėdiniai atsako už palikėjo skolas visų pirma palikimo turtu (palikimo objektais ir pajamomis) (*cum viribus* atsakomybė);

– tačiau jeigu reikalavimų įgyvendinimo metu įpėdinis nedisponuoja palikimo objektais ir pajamomis, taip pat turi būti nusavinama tiek kito įpėdinio turto, kiek jo reikia reikalavimams patenkinti, tačiau neviršijant jų paveldimos palikimo vertės (*pro viribus* atsakomybė).

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, kitaip nei kitose teisinėse sistemose, Vengrijos teisėje nepripažįstamas joks ryšys tarp įpėdinių atsakomybės ir palikimo apyrašo. Ribotas įpėdinių atsakomybės pobūdis yra nustatytas įstatyme: priimdami palikimą įpėdiniai nedaro pareiškimo dėl savo atsakomybės apribojimo.

Civilinio kodekso 7:94 straipsnyje aiškiai nustatyti su palikėjo skolomis susiję reikalavimai. Atitinkamai palikėjo skolas sudaro:

a) deramo testatoriaus laidojimo išlaidos;

b) taikytinos palikimo įgijimo, saugojimo ir valdymo išlaidos (palikimo išlaidos), taip pat oficialaus testamento patvirtinimo procedūros išlaidos;

c) testatoriaus skolos;

d) su privalomąja palikimo dalimi susijusios prievolės;

e) su testamentinėmis išskirtinėmis susiję įsipareigojimai.

Pirmiau nurodytos penkios palikėjo skolų kategorijos yra *išvardytos* hierarchine tvarka (Civilinio kodekso 7:95 straipsnis). Skolos gražinamos atsižvelgiant į nustatytą įvairių palikėjo skolų gražinimo eilės tvarką. Jeigu visų atitinkamos skolų kategorijos skolų neįmanoma gražinti, atitinkamos kategorijos reikalavimai tenkinami proporcingai (atsižvelgiant į santykinį reikalavimo dydį).

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Jeigu palikimą sudaro nekilnojamasis turtas, notaras *ex officio* persiunčia galutinį sprendimą dėl oficialaus testamento patvirtinimo kompetentingai nekilnojamojo turto registrą tvarkančiai institucijai (žr. 6 klausimą), kad registre būtų galima padaryti su turtu susijusius pakeitimus.

Pagal 1997 m. Nekilnojamojo turto registravimo įstatymo Nr. CXLI 29 straipsnį (1997. évi CXLI. törvényaz ingatlan-nyilvántartásról; Nekilnojamojo turto registravimo įstatymas) paprastai teisės gali būti

registruojamos, o faktai įrašomi remiantis visišką įrodomąją galią turinčiais viešaisiais dokumentais, privačiaisiais dokumentais arba notaro patvirtintomis tokių dokumentų kopijomis, kuriomis pagrindžiamas registruotinos teisės arba fakto atsiradimas, pakeitimas arba išnykimas, įskaitant teisių į įrašą turėtojo arba potencialaus teisių turėtojo, kuris nekilnojamojo turto registre turi būti įregistruojamas kaip laikinas valdytojas, pareiškimą dėl leidimo atlikti registraciją (t. y. leidimas atlikti registraciją, kurį teisės turėtojas gali duoti išduodamas dokumentą, atitinkantį tokius pat oficialius reikalavimus, kaip ir dokumentas, kuriuo remiantis vykdoma registracija).

Nekilnojamojo turto registravimo įstatymo 32 straipsnyje nustatyti reikalavimai dokumento, skirto nekilnojamajam turtui įregistruoti, turiniui:

- a) kliento, kuris yra fizinis asmuo, asmens duomenys, adresas ir asmens tapatybės numeris,
- b) statistinius numerius turinčių organizacijų pavadinimas, statistinis numeris, registruota buveinė ir teismo arba įmonės registracijos numeris; religinių juridinių asmenų nurodomas registracijos numeris,
- c) atitinkamo turto visas adresas ir aprašymas (savivaldybė, topografinio plano numeris), taip pat susijusi nuosavybės dalis,
- d) išsamus teisės arba fakto aprašymas,
- e) pakeitimo teisiniai pagrindai,
- f) atitinkamas šalių susitarimas ir (arba) besąlyginis ir neatšaukiamas registruoto savininko leidimas,
- g) susitariančiųjų šalių pareiškimas dėl jų atitinkamos pilietybės.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Vengrijos teisėje nevartojama palikimo administratoriaus (patikėtinio) teisinė sąvoka.

Vis dėlto tam tikrais atvejais procedūrą vykdančias notaras gali paskirti administratorių, kad šis atliktų tam tikras palikimo turto administravimo funkcijas. Administratorius gali būti skiriamas šiais atvejais:

aa) narystės teisės įmonių asociacijose įgyvendinantis administratorius (Paveldėjimo įstatymo 32 straipsnio 2 dalis).

Jeigu palikime numatytos dalyvavimo įmonių asociacijoje (arba kooperatyve) teisės, notaras gali paskirti administratorių, kad šis laikinai įgyvendintų su dalyvavimu susijusias teises. Toks administratorius skiriamas asociacijos (kooperatyvo) arba bet kurio fizinio (juridinio) asmens, suinteresuoto jos (jo) veikimu, prašymu.

ab) skolų išieškojimo administratorius (Paveldėjimo įstatymo 32 straipsnio 3 dalis).

Jeigu yra su palikimu susijusių skolų, notaras paveldėjimu suinteresuotos šalies prašymu gali paskirti administratorių, kad šis išieškotų tokias skolas. Toks administratorius turi pareigą imtis teisinių priemonių, reikalingų su palikimu susijusioms skoloms išieškoti.

Administratorius neskiriamas (net ir pirmiau išvardytais atvejais), jeigu nuodytus veiksmus atlieka *testamento vykdytojas*.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Vengrijoje su paveldėjimu susiję teisiniai klausimai sprendžiami taikant oficialią teisinę procedūrą (oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą), už kurią yra atsakingas notaras, kuris procedūros metu vykdo teisėjo funkcijas (žr. 6 klausimą).

Notaras *ex officio* nustato, ar Nacionaliniame testamentų registre yra koks nors įrašas dėl mirusiojo paskutinės valios dėl turto palikimo, ir *ex officio* sudaro sąlygas įgyvendinti paskutinę valią dėl turto palikimo, jeigu yra informacijos, iš kurios matyti, kad paskutinė valia pareikšta.

Atitinkamai pagal Vengrijos teisę oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą vykdančias *notaras turi užduotį ir pareigą įvykdyti paskutinę valią dėl turto palikimo*.

Vis dėlto Vengrijos teisėje taip pat numatyta galimybė paskirti paskutinės valios (testamento) vykdytoją. Tačiau reikėtų pabrėžti, kad testamento vykdytojo paskyrimas nepakeičia oficialaus testamento patvirtinimo procedūros; testamento vykdytojas negali prisiimti notaro pareigų.

Testamento vykdytojo teisės ir pareigos nustatomos atsižvelgiant į paskutinės valios dėl turto palikimo nuostatas. Jeigu testamente šiuo atžvilgiu nėra jokių nuostatų, testamento vykdytojas turi šias teises ir pareigas (Paveldėjimo įstatymo 99 straipsnis):

- padėti procedūroje dalyvaujančioms institucijoms sudaryti palikimo apyrašą;
- prireikus imtis saugumo priemonių, kad būtų apsaugotas palikimas;
- valdyti palikimą. Valdydamas turtą, testamento vykdytojas turi teisę ir pareigą
- reikalauti, kad įpėdiniai arba testamentinės išskirtinės gavėjai įgyvendintų testamento nuostatas,
- patenkinti palikimo kreditorių reikalavimus (veikdamas savo vardu, tačiau iš palikimo lėšų),
- laikinai įgyvendinti narystės teises, atsirandančias dėl bet kokių akcijų turėjimo (dalyvavimo) verslo asociacijoje (kooperatyve), įtrauktoje (-ame) į palikimą,
- vykdyti su palikimu susijusius reikalavimus (veikdamas savo vardu, tačiau iš palikimo lėšų).

Tačiau testamento vykdytojo turimos turto valdymo teisės yra ribotos: jis negali prisiimti jokių įsipareigojimų, susijusių su palikimo turtu, ir negali perduoti turto, išskyrus atvejus, kai kiekvienas paveldėjimu suinteresuotas asmuo ginčijo tokius veiksmus; be to, jis negali nemokamai disponuoti palikimo turtu.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Dėl notaro paskirto administratoriaus ir testamento vykdytojo teisių ir pareigų žr. 9.1 klausimą.

10 Kokie dokumentai vykdančios paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Kaip nurodyta (žr. 6 klausimą), Vengrijoje oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą vykdo notaras. Baigęs šią procedūrą, notaras priima oficialų sprendimą *oficialiai patvirtinti testamentą*. Šiuo sprendimu notaras teisiškai perduoda atskiriems įpėdiniams palikimo elementus.

Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad įpėdiniai nuosavybės teisių į turtą neįgyja priėmus sprendimą dėl oficialaus testamento patvirtinimo. Kaip nurodyta, Vengrijos teisėje vadovujamasi *ipso iure paveldėjimo* principu; palikimas įpėdiniams pereina testatoriaus mirties metu. Šiuo atžvilgiu oficialus testamento patvirtinimas yra *deklaratyvus* pobūdžio.

Galutinis notaro priimtas sprendimas dėl oficialaus testamento patvirtinimo turi *įteisinančio dokumento galią*: tai yra autentiškas dokumentas, kuriuo trečiosioms šalims patvirtinamas jame nurodytų asmenų, kaip įpėdinių (ar testamentinės išskirtinės gavėjų), statusas, nebent kitaip nusprendžiama teismo byloje.

Šis tinklalapis priklauso portalui [Jūsų Europa](#).

Laukiame jūsų [atsiliepimų](#) apie tai, kiek naudinga pateikta informacija.

■ Paskutinis naujinimas: 15/01/2024

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.